

Република Србија
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

УПУТСТВО
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ПРИВРЕДНИМ
ДРУШТВИМА ЗА УЛАЗАК У ЛАНЦЕ ДОБАВЉАЧА
МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА У 2022. ГОДИНИ

Развојна агенција Србије
Кнеза Милоша 12
Београд

САДРЖАЈ

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ	1
1.1. Појмови	1
1.2. Скраћенице	2
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ	3
2.1. Правни оквир	7
2.2. Циљ програма	7
2.3. Трајање јавног позива	8
2.4. Буџет Програма и расположива финансијска средства	8
3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	9
3.1. Општи услови	9
3.2. Посебни услови	9
4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	11
4.1. Мере интервенције	11
4.2. Оправдани трошкови	16
5. НАЧИН ДОКАЗИВАЊА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ И ОДОБРАВАЊА МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ	18
5.1. Обавезна документација за учешће у Програму	18
5.2. Додатна документација која није обавезан услов за учешће у програму	18
6. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА	20
6.1. Припрема и објављивање јавног позива	20
6.2. Подношење пријаве	20
6.3. Преглед, оцењивање и рангирање Пријава	20
6.4. Дијагностика пословних перформанси	21
7. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ ПЛАНА УНАПРЕЂЕЊА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	26
7.1. Доказивање завршених активности	26
7.2. Поступак верификације реализованог Плана унапређења	26
7.3. Рефундација оправданих трошкова	26
8. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	27
8.1. Контрола извршења уговорних обавеза и спровођења Плана унапређења	27
8.2. Пословна тајна	27
8.3. Извештавање	28
8.4. Промоција Корисника ка пословној заједници	28
8.5. Одустанак	28
9. УЛОГА САВЕТА МНК И САВЕТА ЛОКАЛНИХ ДОБАВЉАЧА	28
10. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	29
11. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА	29

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. Појмови

Подносилац пријаве	Привредно друштво регистровано у Републици Србији које се пријавило на Програм.
Пријава	Скуп свих образаца и докумената дефинисаних овим Упутством који се подносе ради пријаве на Програм.
Локални добављач	Привредно друштво регистровано у Републици Србији које испуњава или може да испуни услове за укључење у ланац добављача мултинационалне компаније.
Добављач МНК	Привредно друштво које се налази на листи добављача мултинационалне компаније која послује у ланцима вредности у смислу овог Програма и активни је добављач производа из групе директних/индиректних материјала.
Учесник	Подносилац пријаве који је благовремено предао потпуну и допуштenu Пријаву те који је изабран од стране Агенцијена основу критеријума и пондера за оцењивање допуштених Пријава.
Корисник	Учесник коме је након спроведене фазе дијагностике пословних перформанси Агенција одлуком одобрила мере интервенције и са којим Агенција закључује Уговор о додели бесповратних средстава.
Мултинационална компанија	У смислу овог Програма је компанија која: 1) има производне погоне у најмање три државе; 2) запошљава најмање 1000 радника на нивоу групе; 3) има остварен укупан пословни приход од преко 200.000.000,00 евра на нивоу групе; 4) послује у ланцима вредности у смислу овог Програма/пројекат је усмерен на дивизију МНК која послује у ланцима вредности у смислу овог Програма.
Савет МНК	Саветодавни одбор састављен од стране представника мултинационалних компанија које послују у Републици Србији.
Савет локалних добављача	Саветодавни одбор састављен од стране представника Добављача мултинационалних компанија са седиштем у Републици Србији.
Дијагностика пословних перформанси	Процес евалуације Учесника, на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврности пословања ¹ , а којим се утврђује ниво изврности пословања и пословних перформанси као и области пословања у којима је потребно унапређење.
План унапређења	План спровођења одобрених мера интервенције које су предмет подршке Програма.
Верификација реализације Плана унапређења	Поступак који спроводи Агенција како би утврдила да су подржане активности предвиђене Планом унапређења реализоване.

¹ <https://www.efqm.org/>

Производи из групе директних материјала	Производи из групе директних материјала обухватају материјале који су интегрисани у готов производ, односно који улазе у састав готовог производа.
Производи из групе индиректних материјала	Под производима из групе индиректних материјала подразумевају се алати, калупи и прибор у функцији серијског производног процеса мултинационалне компаније.
Портал Агенције	Интернет страница на којој се прилаже тражена документација
База добављача	Платформа Агенције која омогућава привредним друштвима да детаљно представе своју делатност и производни програм потенцијалним домаћим и међународним купцима и инвеститорима.
Иновативни производ	Нови производ које се значајно разликују од производа или услуга које је Подносилац пријаве претходно прометовао на тржишту Републике Србије или на другом тржишту.

1.2. Скраћенице

Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланцедобављача мултинационалних компанија у 2022. години	Програм
Упутство за спровођење Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2022. години	Упутство
Упутство за спровођење дијагностике пословних перформанси учесника у Програму	Упутство за дијагностику
Упутство за спровођење верификације реализације Плана унапређења	Упутство за верификацију
Јавни позив у оквиру Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2022. години	Јавни позив
Развојна агенција Србије	Агенција
Мултинационална компанија	МНК
Акредитационо тело Србије	АТС
Агенција за привредне регистре	АПР
Централни регистар обавезног социјалног осигурања	ЦРОСО
Народна банка Србије	НБС
Република Србија	РС
Званична валута Републике Србије	РСД
Порез на додату вредност	ПДВ

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ

Развојна агенција Србије, у складу са стратешким приоритетима Владе Републике Србије, покренула је 2018. године Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија. Програм пружа могућност привредним друштвима да унапреде своје пословне перформансе и испуне услове да наставе сарадњу или постану добављачи МНК.

РС је у претходном периоду била изузетно успешна у области привлачења директних страних улагања у производним делатностима, што се потврђује кроз континуиране високе пласмане на свим релевантним међународним рангирањима у овој области.

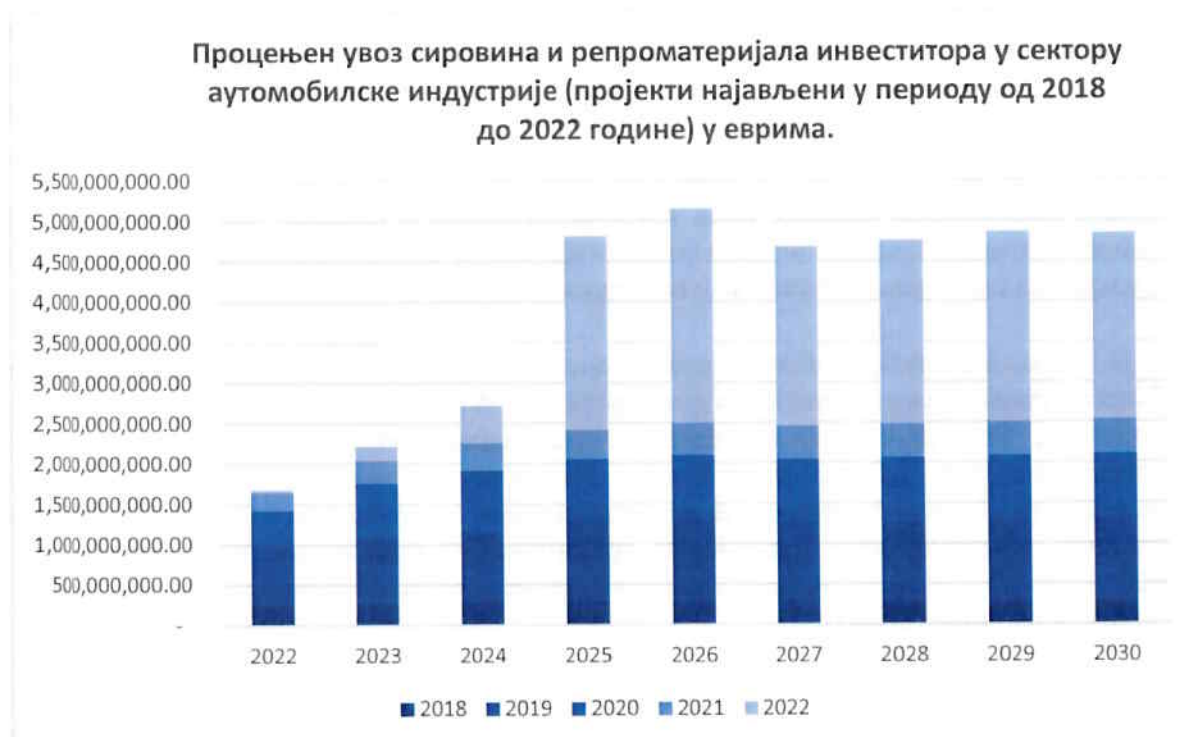
РС је и земља растућег сектора малих и средњих предузећа, са све већим ангажманом у области производње компоненти и полупроизвода за финалну уградњу у комплексне готове производе, било да се ради о превозним средствима, производним машинама и опреми, електроници или другим производима за личну и индустријску употребу. Развој способности Локалних добављача да се интегришу у ланце вредности МНК, заједно са напорима ка привлачењу производно оријентисаних инвестиционих пројеката високог нивоа комплексности би свакако обезбедио услове за додатно отварање нових радних места и убрзани економски раст.

У току припреме Програма, у консултацијама са МНК утврђено је да Локални добављачи теже да значајно побољшају своје пословне перформансе (добивање одређених сертификата, унапређење процеса управљања и проширења производних линија) како би достигли ниво неопходан за улазак у мрежу Добављача МНК. Проблем се јавља у чињеници да домаћа привредна друштва не могу са потпуном сигурношћу да утврде на који начин би требало да унапреде своје пословање, нити да у потпуности сагледају економске ефекте додатног улагања на своје будуће пословање.

Након покретања производње у РС, МНК се често опредељују да наставе сарадњу са постојећим добављачима из иностранства. Оваквим одлукама МНК доприносе и разлике у пословним обичајима и комуникацији. Из истих разлога, ниво интегрисаности страних улагача у локални економски систем је потребно константно унапређивати. Анализа Агенције из претходног периода, показала је да страни улагачи - корисници подстицаја за привлачење директних улагања - увозе сировине и материјале у износима који се мере милијардама евра уз најаве да ће ти износи у будућем периоду бити значајно већи. Наиме, само у аутомобилској индустрији, инвеститори који су најавили инвестиционе пројекте у периоду од 2018. до 2022. године планирају набавке из иностранства у износу од преко две милијарде евра у 2023. години да би се тај износ повећао на преко 5 милијарди у 2026. години. Имајући у виду да су у истом периоду (2018-2022) укупне набавке страних инвеститора из иностранства достигле близу 4 милијарде евра и да поред аутомобилске индустрије постоје и други индустријски сектори заступљени у портфолију директних страних улагања са производима високе комплексности које подразумевају набавке компоненти и склопова за даљу прераду и уградњу, за очекивати је да ће укупне набавке мултинационалних компанија у циљним секторима овог Програма у наредних неколико година прећи цифру од 10 милијарди долара.

Самим тим, отвара се све значајнији простор за домаће добављаче да повећају своје учешће на овако креираном тржишту набавке, како би се што већи удео набавки МНК реализовао

са домаћег тржишта уместо из увоза како је иницијално дефинисано у пословним плановима страних инвеститора.

Агенција се увођењем овог Програма определила да креира оквир за успостављање комерцијалних односа између МНК и домаћих привредних друштава, а све у циљу остваривања боље интеграције страних улагача у локални економски систем.

Програм је базиран на најбољим искуствима имплементације сличних активности у земљама Западне и Централне Европе и уз континуирану подршку Светске банке (Међународне финансијске корпорације – IFC) у континуираним унапређењима и имплементацији Програма. Иницијално је планирано је да се Програм спроводи континуирано најмање 5 година, како би се повећали капацитети домаћих привредних друштава као Локалних добављача, у циљу интеграције у глобалне комерцијалне токове и глобалне ланце вредности. Како би се испунили циљеви и пружила подршка Корисницима, Агенција је иницирала формирање Савета МНК састављеног од стране представника релевантних МНК које су присутне са својим пословним операцијама на територији РС.

Програм омогућује спровођење анализе потреба МНК, мапирање потенцијалних добављача, дијагностику пословних перформанси Учесника, подршку Корисницима у циљаном подизању производних капацитета, као и накнадном повезивању са потенцијалним купцима и МНК.

Програм обухвата:

1. Идентификацију потенцијалних Добављача МНК у РС и сагледавање њихових тренутних могућности;
2. Идентификацију и мапирање група привредних друштава, по производима и компонентама / типовима компоненти;
3. Утврђивање потреба МНК присутних у РС, у релевантним индустријским

- секторима, за производима и услугама које могу бити предмет набавке од домаћих привредних друштава;
4. Развијање базе података привредних друштава и типова производа, релевантних за успешну имплементацију Програма;
 5. Расписивање Јавног позива за подршку унапређења пословних перформанси привредних друштава која имају потенцијал, да уз интервенцију Агенције, испуне критеријуме неопходне за укључивање у ланце Додављача МНК;
 6. Селекцију Учесника Програма;
 7. Дијагностику пословних перформанси Учесника Програма;
 8. Праћење процеса унапређења пословних перформанси, кроз одобрени сет мера интервенција;
 9. Верификацију одобрених мера интервенције и исплату одобрених бесповратних средстава;
 10. Промоцију Корисника према међународној пословној заједници, кроз организацију конференција и других промотивних активности.

С обзиром на то да Програм улази у четврту годину имплементације Агенција је извршила анализу ефеката учешћа Корисника јавног позива из 2019. године. Анализа је показала да су корисници Програма остварили боље пословне резултате у односу на контролну групу², по свим димензијама које су посматране. Имајући у виду да су анализирани подаци за 2020. годину у којој је пословање било оптерећено мерама за сузбијање пандемије COVID 19 вируса, резултати су изнад очекивања и просека индустрије за ту годину.

Закључци анализе:

- ❖ Корисници Програма не само да су сачували број радних места, него се њихов број радних места увећао за 4,25%, док је у контролној групи укупан број радних места опао за 3,38%;
- ❖ Корисници Програма су више инвестирали у 2020. години у односу на контролну групу. Укупне инвестиције у основна средства код корисника Програма су биле за 13,8% веће него у 2019. години. Код контролне групе ова разлика износи само 1,73%. Код инвестиција у производну опрему разлика је још већа, па су тако корисници Програма увећали вредност производне опреме за 16,06% у односу на претходну годину, док је увећање вредности опреме код контролне групе било 2,20%;
- ❖ Пословни приходи су у односу на претходну годину били код обе групе негативни услед ефеката пандемије COVID 19 вируса, с тим што су код корисника Програма пословни приходи пали за 3,61% у односу на 2019. годину, док је код контролне групе овај пад износио 19,11%;
- ❖ Један од начина да се идентификује разлика у пословању јесте посматрањем пласмана на домаће и страно тржиште. Наиме, корисници Програма су претрпели значајно мањи пад извозних пласмана ка неповезаним лицима у 2020. години (-10,4%) у односу на привредна друштва из контролне групе (-44,42%). Када је у питању пласман на домаће тржиште, контролна група је претрпела пад од 10,23%, док су корисници Програма имали раст пласмана на домаћем тржишту за 2,32%;

² Контролну групу су сачињавала привредна друштва која испуњавају критеријуме за учешће у Програму у погледу величине, претежне делатности или дужине пословања, али нису имале одговарајући тип производа нити позицију унутар приоритетних сектора како би постала корисници Програма. За потребе анализе контролну групу је чинило 8 привредних друштава, док је групу корисника Програма чинило 18 привредних друштава.

- ❖ Корисници Програма су одржали виши ниво зарада за запослене у 2020. години, па је просечни бруто издатак за радно ангажовање запослених био 820,09 ЕУР месечно док је код контролне групе овај износ био 751,03 ЕУР месечно;
- ❖ Корисници Програма су задржали висок ниво удела извоза у пословним приходима у 2020. години упркос глобалној пандемији COVID 19 вируса (41,25%). Код контролне групе удео извоза у пословним приходима је смањен са 46,28% удела извоза у пословним приходима у 2019. години на само 31,79% у 2020. години;
- ❖ Сличан тренд је видљив и када се посматрају параметри продуктивности. У односу на 2019. годину, у 2020. је код контролне групе продуктивност по запосленом била мања за 14,8%, док је код корисника Програма забележен упола мањи пад од 7,71%. Исто важи и за додатну вредност по радном месту³, за коју је код корисника Програма забележен пад од 3,54%, а код контролне групе 13,78%.

Корисници Програма су остварили значајне позитивне ефекте у свом пословању и исти су се показали већ у првој години имплементације. Не само да су успели да сачувају радна места и одрже добре пословне резултате у једном од најтежих периода за пословање у последњих 20 година, већ су успели и да побољшају своју тржишну позицију код МНК на домаћем тржишту, уз истовремено очување позиције код иностраних партнера. Све наведено је резултат и добро испланираних и спроведених инвестиција, повезивања са МНК на домаћем и страном тржишту, унапређења квалитета пословања и елемената корпоративног управљања код самих корисника Програма.

Под ланцима вредности у смислу овог Програма, подразумева се обављање прерађивачке индустрије у оквиру:

- аутомобилске индустрије;
- уређаја и компоненти за аутомобилску индустрију (пластика, гума, машине /опрема);
- сектора машина и опреме за друге намене;
- сектора производње кућних апарата и делова кућних апарата;
- сектора електричних и електронских система и елемената електричних и електронских система

Скорашњи догађаји на глобалном нивоу показали су колико је важан континуиран рад са домаћим добављачима и подршка за њихово укључивање у глобалне ланце вредности. Криза изазвана Covid19 ситуацијом скратила је ланце набавке и проузроковала потребу да се обухват ангажовања добављача за све потребне компоненте који улазе у финалне производе лимитира на тржишта региона (на супрот ранијим глобалним набавкама).

Такође, нагли раст индустрије превозних средстава на електро-погон је узроковао огромна померања у постојећим системима снабдевања глобалних ауто брендова. Све то је узроковало потребу за идентификацијом нових добављача, компанија које започињу своје пословање у тој бранши или прелазе из других сектора ка индустријама ауто компоненти, авио компоненти и секторима са сличним карактеристикама.

Ове нове могућности за прерађивачку индустрију у Србији су донеле и изазове у смислу усаглашавања са комплексним стандардима не само у области производње, организације пословања и контроле квалитета, већ и поштовања еколошких, етичких, радно-правних и финансијских стандарда који могу да утичу на будућу репутацију финалних купаца. У

³ Пословни приходи умањени за трошкове материјала и производних услуга по радном месту.

последње време све више се води рачуна и о безбедности података и информационих система у светлу нових блоковских подела на глобалном тржишту. Самим тим, идеја овог Програма је да приближи све ове захтеве домаћим привредним друштвима, помогне им да их приоритизују, имплементирају, и на бази тих унапређења заузму своје место на глобалној индустријској мапи света.

2.1. Правни оквир

Правни оквир за реализацију Програма чине: Закон о улагањима („Сл. гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018); Закон о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 73/2019); Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030 године („Сл. гласник РС”, бр. 35/2020); Стратегија паметне специјализације („Сл. гласник РС”, бр. 21/2020); Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС” бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе и 62/2021- др. уредбе); Уредба о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (de minimis помоћ) („Сл. гласник РС” бр. 23/2021) (у даљем тексту: *Уредба*); Годишњи програм рада Агенције за 2022. годину.

2.2. Циљ програма

2.2.1. Општи циљ

Циљ Програма је подизање капацитета привредних друштава у сврху укључивања у међународне ланце вредности.

Програм доприноси:

- Повећању конкурентности привреде РС;
- Стварању услова за раст и развој привредних друштава;
- Побољшању и прилагођавању домаћих производа ради повећања конкурентности на иностраним тржиштима;
- Повећању удела набавки МНК у РС у односу на набавке у иностранству;
- Креирању нових радних места, кроз повећање пласмана привредних друштава према МНК;
- Унапређењу и повећању обима трансфера технологија;
- Усвајању стандарда пословања привредних друштава, у складу са захтевима међународног пословања;
- Повећању интеграције страних улагача у привредни систем РС;
- Унапређењу позиције РС као инвестиционе дестинације, услед доступности квалитетних локалних добављача.

2.2.2. Специфични циљеви и очекивани резултати

- Унапређење пословних перформанси Корисника кроз трансфер знања од стране МНК;
- Систематизација информација о захтевима МНК, у вези са стратешким набавкама идефинисањем програма и мера РС, у складу са променама у овом сегменту;
- Већи обим пословања Корисника;
- Привлачење директних страних инвестиција, кроз развијен екосистем локалних добављача;

- Имплементација прилагођених програма подршке привредним друштвима, у складу састварним потребама Корисника и очекиваним резултатима интервенције.

2.2.3. Индикатори Програма

Током периода праћења ефеката Програма, односно 3 године по спровођењу одобрених мера интервенције, пратиће се следећи индикатори:

- Број нових Добављача МНК;
- Укупан обим нових набавки МНК од Корисника;
- Раст продуктивности Корисника;
- Раст пословних прихода Корисника;
- Раст профитабилности Корисника.

2.3. Трајање јавног позива

Јавни позив ће бити објављен 25. новембра 2022. године и трајаће 60 дана. Пријаве се могу поднети закључно са 24.01.2023. године.

2.4. Буџет Програма и расположива финансијска средства

За реализацију овог Програма одређен је буџет у износу од 200.000.000,00 РСД. Расположена средства се одобравају појединачно Корисницима, рефундацијом као суфинансирање у висини до одређеног процента износа оправданих трошкова у износу који не може бити већи од 23.000.000,00 РСД.

Напомена: Средства се додељују Кориснику у складу одредбама Уредбе као државна помоћ мале вредности (de minimis државна помоћ), као и осталим прописима којима се уређује додела државне помоћи. Чланом 4. Уредбе, поред осталог прописано је да износ de minimis државне помоћи који се додељује Кориснику не сме прећи 23.000.000,00 РСД у било ком периоду у току три узастопне фискалне године, док је чланом 5. исте уредбе прописано и да се de minimis помоћ сматра додељеном у тренутку када је учесник на тржишту стекао законско право на примање помоћи.

3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

Право на учешће у Програму и коришћење бесповратних средстава има Подносилац пријаве који кумулативно испуњава следеће опште и посебне услове:

3.1. Општи услови

1. да је Подносилац пријаве регистрован у АПР, односно уписан у одговарајући регистар привредних друштава, најкасније до 1. јануара 2019. године;
2. да капитал Подносиоца пријаве није у јавној својини;
3. да је Подносилац пријаве измирио доспеле обавезе по основу пореза и доприноса;
4. да Подносилац пријаве није у тешкоћама у складу са правилима за доделу државне помоћи⁴;
5. да Подносилац пријаве није повезан са купцем или потенцијалним купцем;
6. да Подносилац пријаве не испуњава услове за стицање статуса МНК или није повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК, у смислу закона којим се уређују привредна друштва⁵;
7. Подносилац пријаве који је повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК може учествовати у Програму уколико ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа⁶;
8. да Подносилац пријаве није неоправдано одустао од учешћа у претходним Програмима подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија;
9. да учешће Подносиоца пријаве у претходним Програмима није окончано због пасивног држања Подносиоца пријаве због којег претходни Програм није могао бити реализован;
10. да претходно закључен Уговор о додели бесповратних средстава са Подносиоцем пријаве није раскинут због неизвршења уговорних обавеза.

3.2. Посебни услови

Технички капацитет:

1. да Подносилац пријаве поседује имплементиран систем квалитета ISO 9001.

Пословни капацитети:

1. да Подносилац пријаве као претежну делатност обавља прерађивачку делатност или да поседује производне капацитете помоћу којих може обављати прерађивачку делатност у: сектору аутомобилске индустрије – уређаји и компоненте за аутомобилску индустрију (пластика, гума, машине / опрема) као и производњи етикета/бар кодова за потребе аутомобилске индустрије; сектору машина и опреме за друге намене; сектору обраде метала; сектору гуме и пластике; сектору

⁴ Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2021, 37/2019, 97/2013, 119/2014, 23/2021 – др. уредбе и 62/2021 – др. уредбе).

⁵ У складу са чланом 62. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/2011, 99/2011, 83/2014

- др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019).

⁶ OECD/Eurostat (2018), *Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation*, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxemburg, str. 34: Производна иновација је нов или побољшан производ или услуга који се значајно разликује од претходног производа или услуге које је привредно друштво претходно унело на тржиште.

производње кућних апарата и делова кућних апарата; сектору електричних и електронских система и елемената електричних и електронских система;

2. да Подносилац пријаве обавља производњу или поседује производне капацитете помоћу којих може обављати производњу директних материјала или индиректних материјала за производе који припадају ланцима вредности у смислу овог Програма;
3. да Подносилац пријаве располаже машинама и опремом које могу бити употребљене за серијску производњу директних материјала и индиректних материјала у смислу овог Програма.

Кадровски капацитет:

1. да Подносилац пријаве има минимум 15 запослених лица у радном односу, на дан објављивања Јавног позива, према евиденцији ЦРОСО.

Финансијски капацитети:

1. да је Подносилац пријаве у току 2021. пословне године остварио приход од продаје производа у износу не мањем од 35.000.000,00 динара;
2. да је удео прихода Подносиоца пријаве од продаје производа у Пословном приходу од продаје (а који се посматра за сврху овог Програма као збир позиција АОП 1002 - Приход од продаје робе и АОП 1005 Приход од продаје производа и услуга) буде већи или једнак 50% у 2021. години;
3. да вредност основних средстава, добијена као разлика позиција АОП 0009 (Некретнине, постројења и опрема) и АОП 0012 (Инвестициона некретнина) појединачног, односно консолидованог биланса стања на дан 31.12.2021. пословној години Подносиоца пријаве, није мања од 35.000.000,00 динара;
4. да против Подносиоца пријаве није покренут претходни стечајни поступак, није отворен стечајни поступак, није покренут поступак реорганизације или није покренут поступак ликвидације.

Напомена: оцењивање испуњености услова-Финансијски капацитет под тачком 1., 2. и 3. вршиће се на начин прописан у Прилогу 1. – Упутства за спровођење Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2022. години, који се налази у прилогу овог Упутства и чини његов саставни део.

Услови за учешће у Програму из тачке 3. овог Упутства, утврђују се у поступку прегледа, оцењивања и рангирања поднетих Пријава. У случају да дође до измене чињеничног стања тако да Подносилац пријаве више не испуњава услове Програма након доношења Одлуке о избору Учесника, Подносиоци пријаве су дужни да Агенцију обавесте у писаној форми без одлагања. Агенција задржава право да не закључи уговор о додели бесповратних средстава уколико оваква измена у већој мери не доприноси остваривању циљева овог Програма или уколико значајно одступа од услова Програма. Такође, Агенција задржава право да не закључи уговор о додели бесповратних средстава и уколико у поступку дијагностике пословних перформанси накнадно утврди да неки од услова за учешће у Програму из тачке 3. Упутства није испуњен.

4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Бесповратна средства која се одобравају у складу са овим Упутством могу се доделити ради реализације мера интервенције под којим се подразумева подршка за улагање у материјалну имовину, подршка за улагање у нематеријалну имовину, консултантска подршка, као и подршка за успостављање сарадње са МНК.

Корисник може остварити право на једну или више мера интервенције у складу са потребама пословања, достављеним Писмом препоруке МНК / Писмом препоруке Добављача МНК као и оствареним бодовима након окончања поступка дијагностике пословних перформанси.

4.1. Мере интервенције

4.1.1. Подршка за улагање у материјалну имовину

Под подршком за улагање у материјалну имовину подразумевају се следеће мере интервенције:

- 1. Куповина и инсталација производне и процесне опреме високих перформанси** (укључујући али не ограничавајући се на индустријске роботе, производне траке, ЦНЦ машине, машине за паковање и слично) у функцији израде делова и полупроизвода који ће се испоручивати МНК или њиховим добављачима, до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива;

Рефундација до **50%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **14.000.000,00 РСД**.

Под овом мером интервенције могу да се подразумевају и сви неопходни радови на постојећој производној хали искључиво ради стављања у рад производне и процесне опреме која је предмет ове мере интервенције. Терет доказивања степена неопходности радова на постојећој производној хали за стављање у рад наведене опреме је на Учеснику.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити да је наведена мера интервенције неопходна за унапређење производних способности Учесника.

- 2. Куповина опреме за улазну контролу сировина, међуфазну контролу квалитета производње у току и квалитета готових производа** који се испоручују МНК или њиховим добављачима, до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива;

Рефундација до **50%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **12.000.000,00 РСД**.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити да је наведена мера интервенције неопходна за унапређење производних способности Учесника.

3. **Куповина неопходног специфичног новог алата или прибора у складу са захтевом МНК** који ће бити у функцији израде делова и полупроизвода за ту МНК.

Рефундација до 40% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи 5.000.000,00 РСД.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити да је наведена мера интервенције неопходна за унапређење производних способности Учесника.

4. **Куповина и инсталација аутономних робота са способношћу учења и кобота, до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива и који су неопходни** како би се испунили захтеви МНК или добављача МНК;

Рефундација до 70% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 15.000.000,00 РСД;

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити да је наведена мера интервенције неопходна за унапређење производних способности Учесника.

5. **Унапређење просторног капацитета, под којим се подразумева адаптација постојећих производних хала у циљу усклађивања са специфичним технолошким захтевима ланца вредности у смислу овог Програма (чисте собе, антистатички под и сл.) као и изградња нових хала у складу са захтевима специфичних стандарда (IATF, VDA 6.3 и сл.), а према захтевима и правилима МНК у функцији успостављања комерцијалне сарадње са МНК;**

Рефундација до 40% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 7.000.000,00 РСД.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити садржај захтева МНК према Учеснику.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције која би се реализовала изградњом нове хале у функцији испуњења услова за стицање (IATF, VDA 6.3 и сл.) стандарда, Учесник је у обавези, да поред Писма препоруке МНК или Писма препоруке Добављача МНК достави и извештај о извршеном теренском увиду у пословне перформансе спроведеном од стране МНК на основу ког се недвосмислено може закључити да је изградња нове хале неопходна ради усклађивања са наведеним стандардима или елаборат акредитованог привредног субјекта на основу ког се недвосмислено може закључити да је изградња нове хале неопходна ради усклађивања са наведеним стандардима.

4.1.2. Подршка за улагање у нематеријалну имовину

Под подрком за улагање у нематеријалну имовину подразумева се следећа мере интервенције:

1. **Сертификација система квалитета** према захтевима стандарда који су специфични за пословање у ланцима вредности у смислу овог Програма (IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN, VDA 6.3 и други појединачни специфични стандарди у групи CEN стандарда), као и сертификација система менаџмента система квалитета (ISO 14001, ISO 50001, ISO 1800, ISO 45001, ISO 27001 и сл.)

Рефундација до **50%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **2.500.000,00 РСД**.

2. **Израда и имплементација софтверских решења** у циљу оптимизације постојећих производних процеса;

Рефундација до **50%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **8.000.000,00 РСД**.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити садржај захтева МНК према Учеснику.

4.1.3. Консултантска подршка

Под консултантском подршком подразумевају се следеће мере интервенције:

1. **За оптимизацију производних и пословних процеса** који су кључни за испуњење захтева МНК, а ускладу са очекиваним стандардима управљања производним процесима у ланцима вредности у смислу овог Програма, посебно оптимизација постојећих производних линија, успостављање серијске производње и примена контроле квалитета;

Рефундација до **70%** до укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **3.000.000,00 РСД**;

2. **За увођење или унапређење корпоративног управљања**, а која укључује али не ограничава се на: корпоративно управљање, стратешко и оперативно планирање, упознавање са принципима пословања у међународним ланцима вредности у циљу повећања обима пласмана производа и проналажење нових клијената;

Рефундација до **70%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **2.500.000,00 РСД**;

3. **За укључивање тј. увођење правила, процедура и извештавања у вези са ESG факторима**, што може подразумевати: заштиту животне средине, права радника, здравље и безбедност на раду, поштовање људских права, корпоративно управљање (структуре и процесе којима се компаније усмеравају и контролишу) и с тим у вези улогу, састав и разноликост управљачких тела, етичко понашање (нпр. борба против корупције и подмићивања), управљање ризицима, транспарентност и објављивање (нпр. објављивање нефинансијских информација);

Рефундација до **70%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **1.500.000,00 РСД**;

4. **За припрему која претходи спровођењу теренског увида у пословне перформансе од стране МНК или увођења система квалитета према захтевима стандарда који су специфични за ланце вредности у смислу овог Програма**(укључујући али не ограничавајући се на следеће стандарде: IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN/VDA 6.3 као и други појединачни специфични стандарди према посебним захтевима МНК);

Рефундација до 70 % од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.500.000,00 РСД.

5. **За припрему плана пословног развоја** који подразумева анализу производних способности Подносиоца пријаве, анализу тржишта са предлозима тржишта, утврђивање циљева пословног развоја и начина остваривања утврђених циљева.

Рефундација до 70 % од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 3.000.000,00 РСД.

6. **За усклађивање са захтевима зелене индустрије** под чим се подразумева припрема техничке документације, студије, елабората ради усклађивања са захтевима зелене индустрије, енергетске ефикасности и ради спровођења декарбонизације.

Рефундација до 70 % од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 1.500.000,00 РСД.

Напомена: Приликом ангажовања стручног пружаоца консултантских услуга предвиђене су следећесмернице, и то:

- Најмање 7 година искуства у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 година искуства на руководећим позицијама у предметној области;
- Најмање 3 године искуства у имплементацији пројеката у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 пројеката чијом имплементацијом је руководио у предметној области за коју се ангажује.

Корисници су у обавези да пре закључивања уговора са пружаоцем консултантских услуга, обавесте Агенцију о свом избору. Агенција задржава право, у случају да изабрани консултант не испуњава наведене смернице, затражи да Корисник достави нову понуду пружаоца консултантских услуга који испуњава наведене смернице. У случају да Корисник без сагласности Агенције закључи Уговор са консултантом који не испуњава наведене смернице, Агенција задржава право да не одобри исплату бесповратних средстава. Агенција задржава право да одобри бесповратна средства за ангажовање консултанта који не испуњава наведене смернице, ако за то постоје оправдане околности и ако се на тај начин доприноси унапређењу пословних перформанси.

4.1.4. Подршка за успостављање сарадње са МНК

Под подршком за успостављање сарадње са МНК подразумева се финансијска подршка за:

1. трошкове теренског увида у пословне перформансе Подносиоца пријаве од стране представника МНК (дијагностика);

Рефундација до **80%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **1.500.000,00 РСД** по једној спроведеној дијагностици. У оквиру наведене мере интервенције, бесповратна средства се могу доделити за следеће оправдане трошкове:

- трошкове теренског увида који се спроводи ради утврђивања пословних перформанси Подносиоца пријаве ради потенцијалне сарадње са МНК;
- трошкове теренског увида који се спроводи ради утврђивања пословних перформанси Подносиоца пријаве приликом увођења новог производа у његов производни процес.

Оправдани трошкови дијагностике обухватају само трошкове радних сати ангажованог особља. Средства се не могу користити за путне трошкове и трошкове смештаја насталих у току дијагностике.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за спровођење највише 3 теренска увида, који морају бити спроведени од стране представника различитих МНК.

2. трошкове годишњег улиставања на референтне интерактивне платформе намењене повезивању добављача из циљаних сектора,

Рефундација у висини до **100%** од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **300.000,00 РСД**.

Трошкови улиставања који могу бити предмет финансирања обухватају трошкове годишње претплате на интерактивне платформе којом се омогућава потпуни приступ изабраној платформи са могућношћу прегледа целокупног садржаја, односно, прегледа потражње и улиставања производног програма Подносиоца пријаве као понуђача.

Средства се не могу користити за трошкове радних сати утрошених ради идентификовања најоптималније интерактивне платформе.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за годишње улиставање на 3 различите платформе.

Неопходно је да изабрана интерактивна платформа буде међународног карактера, самостална, референтна, да оператор платформе обавља одржавање наведен платформе у оквиру своје претежне делатности, као и да има сопствено одржавање и да обухвата ланце вредности у смислу овог Програма.

3. трошкове самосталног излагања на међународном сајму добављача, што обухвата трошкове закупа простора, израде штанда, трошкове пратећих услуга (услуге снабдевања струјом и водом, услуге снабдевања интернетом, обавезна уписнина или котизација) и трошкове транспорта узорака;

Рефундација у висини до 50% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.000.000,00 РСД.

4. трошкове плаћања премије осигурања од опште одговорности за штету, односно осигурање од одговорности из делатности за штету причињену трећим лицима и/или осигурања од одговорности за производе и/или осигурања од повлачења робе, код друштава за осигурање која су у регистру Акционарских друштава за осигурање и реосигурање при Народној банци Србије, у складу са захтевима МНК са којом је успостављена прва сарадња.

Рефундација у висини до 100% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.500.000,00 РСД.

Ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за ову меру интервенције, Учесник је у обавези да достави Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК на основу ког се може недвосмислено закључити садржај захтева МНК према Учеснику.

4.2. Оправдани трошкови

Оправдани трошкови су трошкови за које се одобравају бесповратна средства по овом Програму, а који испуњавају следеће услове:

1. да је трошак настао након дана објављивања Јавног позива;
2. да су наведени у Плану унапређења;
3. да су предвиђени у Уговору о додели бесповратних средстава који закључују Агенција и Корисник;
4. да су директно везани за активности подржане Програмом;
5. да су у складу са циљевима и одредбама Програма;

Оправдани трошкови су трошкови пројектних активности без урачунатог ПДВ, за које се одобравају бесповратна средства.

Корисник је у обавези да уговоре којима се реализују активности садржаних у Плану унапређења, закључује искључиво са лицима која нису повезана лица са Корисником.

Под Повезаним лицима са Корисником се подразумевају правна лица која су повезана са Корисником, као и правна и физичка лица која су повезана са законским заступником Корисника у смислу закона којим се уређују привредна друштва.

Уколико је Кориснику отежано да реализује активности садржане у Плану унапређења, а због околности на које није могао утицати и уколико се наведене активности без отежавајућих околности могу реализовати посредством повезаног лица због његовог повољнијег положаја на тржишту који се заснива на економском и рационалном пословању или уколико се набавке са повезаним лицима реализују путем централизованог система набавки, Корисник може овластити повезано лице да у име и за рачун корисника закључује уговоре са другим привредним друштвима у вези са реализацијом наведених активности, при чему оправдане трошкове коначно мора сносити сам Корисник.

Ако су, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, оправдани трошкови изражени у иностраној валути у понуди за набавку одређеног производа или вршење одређене услуге, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом Народне банке Србије на дан сачињавања понуде за одређени производ или услуге.

Ако је, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, претходно издат рачун за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге на коме су оправдани трошкови изражени у иностраној валути, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом Народне банке Србије на дан издавања рачуна за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге.

У случају да у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, под условом да су оправдани трошкови у понуди или на рачуну за одређени производ или услуге изражени у иностраној валути, дође до промене курса које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне изражене у Уговору о додели бесповратних средстава, Агенција задржава право да изврши рефундацију према новим износима оправданих трошкова које Корисник стварно сноси.

Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне који су изражени у самом уговору, Агенција задржава право да изврши рефундацију према новим износима оправданих трошкова које Корисник стварно сноси. Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају повећање оправданих трошкова у односу на оне изражене у самом уговору, Агенција задржава право да изврши рефундацију према износима одобрених бесповратних средстава који су дефинисани претходно наведеним уговором.

5. НАЧИН ДОКАЗИВАЊА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ И ОДОБРАВАЊА МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

5.1. Обавезна документација за учешће у Програму

Ради доказивања испуњености услова из тачке 3. овог Упутства, Подносиоци пријаве приликом подношења исте достављају следеће:

1. Образац 1 – Образац пријава на Програм;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености услова и прихватању услова за учешће у Програму, која је издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу;
3. Изјаве да Подносилац пријаве и његови законски заступници нису осуђивани за привредне преступе и кривична дела против привреде;
4. Копију уверења надлежног органа пореске управе да је Подносилац пријаве измирио сведоспеле обавезе по основу пореза и доприноса, не старије од месец дана од дана објављивања Јавног позива;
5. Копију сертификата система квалитета ISO 9001 издатог од стране сертификационог тела акредитованог од стране АТС;
6. Изјаву да Подносилац пријаве не испуњава услове за стицање статуса МНК и да Подносилац пријаве није повезано са привредним друштвом које испуњава услове за стицање статуса МНК сачињено у слободној форми, осим за Подносиоце пријаве који су повезани са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који су повезани са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК а чији ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа;
7. Изјаву МНК о чињеници да предмет пројекта Подносиоца пријаве који је повезан са МНК у смислу закона о привредним друштвима представља иновативни производ, уколико ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа;
8. Изјаву о току производног и дистрибутивног процеса у оквиру групе, на основу које је могуће утврдити који члан групе врши производњу, а који дистрибуцију готових производа, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
9. Изјаву о постојању обавезе спровођења финансијске консолидације или изузимању од обавезе од спровођења финансијске консолидације, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
10. Шему повезаности унутар групе, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе.

5.2. Додатна документација која није обавезан услов за учешће у програму

Подносилац пријаве уз Пријаву може поднети и следећу документацију:

5.2.1. Документација која се подноси ради остваривања права на већи број бодова приликом спровођења поступка оцењивања и рангирања допуштених Пријава

1. Потписано и уредно попуњено Писмо препоруке МНК и/или Добављача МНК, на прописаном обрасцу од стране Агенције. Уз ова писма се достављају и докази о активном комерцијалном односу са добављача МНК и МНК, у случају достављања Писма препоруке добављача МНК (уверење или изјава од стране МНК на прописаном формату или валидан, активан уговор којим се потврђује природа комерцијалног односа);

- У случају достављања Писма препоруке МНК Подносилац пријаве остварује право на додатних 30 бодова.
 - У случају достављања Писма препоруке Добављача МНК Подносилац пријаве остварује право на додатних 10 бодова.
2. У случају достављања доказа о издатим сертификатима IATF16949, IRIS или специфичним индустријским стандардом из групе стандарда СЕН Подносилац пријаве остварује право на 25 бодова.

5.2.2. Документација која се подноси ради додатног уређења права и обавеза са Агенцијом

- Уговор о поверљивости информација потписан електронским потписом законског заступника Подносиоца пријаве.

5.2.3. Документација која се подноси ради остваривања права на одобравање бесповратних средстава за имплементацију условљених мера интервенције

Подносилац пријаве је у обавези да достави уредно попуњено Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК, ради остваривања права на доделу бесповратних средстава за имплементацију следећих условљених мера интервенције:

- Куповина и инсталација производне и процесне опреме високих перформанси;
- Куповина опреме за улазну контролу сировина, међуфазну контролу квалитета производње у току и квалитета готових производа;
- Куповина неопходног специфичног новог алата или прибора;
- Куповина и инсталација аутономних робота са способношћу учења и кобота;
- Унапређење просторног капацитета;
- Израда и имплементација софтверских решења;
- Трошкови плаћања премије осигурања од опште одговорности за штету, односно осигурање од одговорности из делатности за штету причињену трећим лицима и/или осигурања од одговорности за производе и/или осигурања од повлачења робе.

Напомена: Писмо препоруке МНК или Писмо препоруке Добављача МНК, Подносилац пријаве може доставити накнадно, након датума подношења Пријаве, а најкасније до тренутка окончања поступка дијагностике пословних перформанси, али само у сврху остваривања права на одобравање условљених мера интервенције.

6. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

6.1. Припрема и објављивање јавног позива

У циљу реализације и праћења имплементације Програма, Агенција решењем образује радну групу коју чине запослени у Агенцији (у даљем тексту: Радна група). Један члан Радне групе се именује за координатора радне групе, са задатком усаглашавања свих процеса и активности, док остали чланови спроводе остале активности неопходне за реализацију овог Програма. Јавни позив се објављује на интернет страници Агенције и садржи основне информације о Програму.

6.2. Подношење пријаве

Пријаве се подносе електронски, креирањем корисничког налога на интернет адреси која ће бити доступна у Јавном позиву и верификацијом интернет адресе.

Креирањем корисничког налога отвара се страница за унос података, као и за унос пратеће документације, а све у оквиру Обрасца 1- Пријава за учешће у Програму. Подносилац пријаве након уноса података и комплетирања документације, потврђује да је Пријава комплетна. Потврдом да је Пријава комплетна сматра се да је иста и поднета на Јавни позив, након чега се електронски заprimљује, а сваки Подносилац пријаве добија обавештење о пријему и заводни број Пријаве. Подносилац пријаве може поднети само једну Пријаву.

Линк за пријаву је доступан до краја Јавног позива, након чега више није могуће поднети Пријаву.

6.3. Преглед, оцењивање и рангирање Пријава

Радна група врши проверу формалне исправности поднетих пријава, проверу података из пратеће документације, утврђивање испуњености услова Програма као и оцену и рангирање поднетих Пријава. Пријаве за које је Радна група утврдила да су благовремене, потпуне и допуштене се даље оцењују и рангирају. Благовремена пријава је пријава која је поднета у временском периоду трајања Јавног позива. Потпуна пријава је пријава за коју је утврђено да је достављена сва потребна обавезна документација прописана у тачки 5.1. овог Упутства. Допуштена пријава је пријава за коју је у овој фази спровођења Програма утврђено да испуњава све услове из тачке 3. Упутства.

Оцењивање и рангирање свих допуштених пријава вршиће се применом критеријума и пондера из Прилога 2 – Упутства за спровођење Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компаније у 2022. години/Методологија за утврђивање критеријума и пондера за оцењивање допуштених пријава који се налази у прилогу овог Упутства и чини његов саставни део.

Радна група је дужна да утврди све релевантне чињенице које су од значаја за утврђивање да ли је Пријава благовремена, потпуна и допуштена, те из тог разлога од Подносиоца пријаве може тражити додатна појашњења. Подносилац пријаве је дужан да одговори на захтев за додатним појашњењем у року од 5 дана од пријема захтева. Уколико не одговори или на други начин својим пасивним држањем онемогући да се утврде све релевантне чињенице од значаја за одлучивање, Агенција је овлашћена да одлуком одбаци Пријаву као непотпуну и неблаговремену. У случају да Подносилац пријаве из оправданог разлога не може да достави захтевано појашњење или допуну, Радна група може продужити рок узимајући у обзир крајњи рок за окончање овог поступка.

Након спровођења поступка формалне исправности поднетих пријава, провере података из пратеће документације, утврђивања испуњености услова Програма као и оцене и рангирање поднетих Пријава, Радна група сачињава извештај који уз предлоге Одлука о избору Учесника или Одлука о одбијању или одбацивању Пријаве доставља Агенцији. Уколико Подносилац пријаве испуњава услове за учешће у Програму предвиђене тачком 3. Упутства, Агенција ће донети Одлуку о избору Учесника у року од 45 дана од дана истека важења Јавног позива. Агенција ће Одлуком о избору Учесника одобрити даље учешће у Програму **за највише 15** Подносилаца пријаве.

У случају додатне расположивости средстава за финансирање овог Програма, Агенција је овлашћена да одобри учешће и броју Учесника већем од 15, о чему се Подносиоци пријаве обавештавају. Уколико за учешће у Програму Пријаву поднесе мање од 15 Подносилаца пријаве, Агенција није у обавези да спроводи рангирање Пријава. Уколико Подносилац пријаве не испуњава све услове програма, или је према пондерима рангиран испод 15. места у случају да није обезбеђена додатна расположивост средстава за финансирање овог Програма, Агенција доноси Одлуку о одбијању Пријаве.

6.4. Дијагностика пословних перформанси

6.4.1. Области за оцењивање

Поступак дијагностике пословних перформанси је процес евалуације Учесника, на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврсности пословања, који подразумева оцењивање следећих седам области пословања:

- Сврха, визија и стратегија/планирање у компанији, визија, мисија,
- Организациона култура и лидерство/организација у компанији, проток информација, комуникација,
- Укључивање заинтересованих страна (управљање односима са клијентима, управљање људским ресурсима, управљање односима са добављачима)/потенцијални купци, људски ресурси, добављачи,
- Стварање одрживе вредности (процедуре увођења нових производа, управљање производњом, способност за LEAN, систем управљања квалитетом, логистички и дистрибутивни капацитети)/организација у производњи, процес производње,
- Подстицаји учинка и трансформације (управљање ризиком, управљање информационим системима, управљање и контрола финансијских ресурса)/резултати кључних процеса, показатељи учинка,
- Перцепција и резултати /резултати односа са клијентима и запосленима,
- Стратешки и оперативни резултати/управљање ризицима, управљање финансијама.

6.4.2. Опис поступка дијагностике

Поступак дијагностике се врши на основу прегледа целокупне документације Учесника која је достављена Агенцији, као и кроз разговоре који се одржавају путем on-line састанака или спровођењем теренске контроле у пословном простору Учесника, како би Радна група најефикасније утврдила и оценила пословне перформансе. Овај поступак се спроводи у складу са одредбама Упутства за дијагностику.

Радна група је дужна да утврди све релевантне чињенице које су од значаја за спровођење поступка дијагностике пословних перформанси, те из тог разлога Радна група од Учесника може тражити додатна појашњења и допуне документације. Учесник је дужан да одговори

на захтев за додатним појашњењем или допуном документације у року од 5 дана од пријема захтева, у супротном уколико не одговори или на други начин својим пасивним држањем онемогући да се утврде све релевантне чињенице од значаја за одлучивање, Агенција може одлуком искључи Учесника из Програма. Учесник из оправданих разлога може захтевати продужење рока који Агенција може продужити узимајући у обзир крајњи рок за окончање овог поступка.

Узимајући у обзир целокупну документацију Учесника достављену ради оцењивања Области за оцењивање из тачке 6.4.1. Упутства и уважавајући информације добијене путем on-line саставака или спровођењем теренске контроле у пословном простору Учесника, Радна група додељује бодове. Циљ овог поступка је и утврђивање нивоа изврности пословања и производних способности као и пружање евентуалних препорука за области пословања којима је потребно унапређење.

Поступак дијагностике се сматра окончаним доношењем одлуке којом Агенција Учеснику одобрава или не одобрава право на бесповратна средства за имплементирање мера интервенције. Такође, исход окончања овог поступка, а на основу остварених бодова може бити и да се Учеснику одобравају бесповратна средства за имплементацију само одређене/их мере/а интервенције.

6.4.3. Резултат спровођења поступка дијагностике

Уколико Учесник оствари минималан број бодова, Агенција доноси одлуку о одобравању мера интервенције. Под минималним бројем бодова подразумева се 150 бодова. Уколико Учесник оствари мањи број бодова од минималног броја, Агенција доноси одлуку којом одбија доделу бесповратних средстава, на основу које Учесник више не остварује право на учешће у Програму. Такође, уколико се дијагностиком утврди да активности, планирано пословање и циљеви пословања Учесника нису у складу са циљевима о одредбама Програма или мере интервенције које је Учесник навео у пријави нису у складу са резултатима спроведене дијагностике, Агенција задржава право да донесе одлуку којом одбија доделу бесповратних средстава.

Уколико Учесник оствари више од 250 бодова у поступку дијагностике и достави одговарајуће Писмо препоруке МНК/Писмо препоруке Добављача МНК, може остварити право на неку од мера интервенције из тачке 4.2.1. Упутства. Уколико Учесник оствари број бодова између 150 и 250, а достави одговарајуће Писмо препоруке МНК/Писмо препоруке Добављача МНК такође може остварити право на неку од мера интервенције из тачке 4.2.1. Упутства уз обавезу да спроведе и меру интервенције „Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ у оквиру Консултантске подршке.

Уколико Учесник не достави одговарајуће Писмо препоруке, сматраће се да не постоји активна комерцијална или потенцијална сарадња са МНК или добављачем МНК.

Уколико Учесник који није доставио Писмо препоруке МНК/Писмо препоруке Добављача МНК оствари више од 250 бодова у поступку дијагностике, може остварити право на максимално три мере интервенције из тачке 4.2. Упутства, изузев мера из тачке 4.2.1.

Уколико Учесник који није доставио Писмо препоруке МНК/Писмо препоруке Добављача МНК оствари мање од 250 бодова у поступку дијагностике може остварити право искључиво на меру интервенције под тачком 2. „Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ у оквиру Консултантске подршке.

У случају одустанка Корисника од одређене мере интервенције која је претходно одобрена одлуком о одобравању мера интервенције, као и у случају допуне новим мерама

интервенције које нису претходно одобрене овом одлуком, Корисник је у обавези да упути захтев Агенцији у писаној форми. Уколико су такав одустанак или допуна оправдани и уколико би таква измена допринела унапређењу пословних перформанси Корисника, Агенција може изменити одлуку о одобравању мера интервенције. Корисник не може одустати од реализације мера интервенција које су у току поступка дијагностике утврђене као неопходне ради унапређења пословних перформанси, као ни од мера интервенција које се Кориснику морају доделити у складу са одредбама овог Упутства.

Учесници Програма могу остварити право на одобравање бесповратних средстава према приложеној табели:

	Резултат дијагностике	Мере интервенције
Достављено Писмо препоруке МНК/Писмо препоруке добављача МНК	≥ 250 Бодова	Подршка за улагање у материјалну имовину, Подршка за улагање у нематеријалну имовину, Консултантска подршка, Подршка за успостављање сарадње са МНК.
	< 250 бодова	Подршка за улагање у материјалну имовину, Подршка за улагање у нематеријалну имовину, Консултантска подршка, Подршка за успостављање сарадње са МНК + <i>Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања</i>
Без Писма препоруке МНК/Писма препоруке добављача МНК	≥ 250 Бодова	Подршка за улагање у нематеријалну имовину, Консултантска подршка, Подршка за успостављање сарадње са МНК – <i>изузев Израде и имплементација софтверских решења у циљу оптимизације постојећих производних процеса и Трошкова плаћања премије осигурања од опште одговорности за штету, односно осигурање од одговорности из делатности за штету причињену трећим лицима и/или осигурања од одговорности за производе и/или осигурања од повлачења робе</i>
	< 250 бодова	Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања
< 150 бодова		Издазак из Програма

6.4.4. Одлука о одобравању мера интервенције

Одлука о одобравању мере интервенције садржи одобрене мере интервенције и одређује највише новчане износе и проценте суфинансирања на које Корисник може остварити право ради спровођења одобрених мера интервенције. Тачан новчани износ на који Корисник остварује право одређује се Уговором о додели бесповратних средстава који закључују Агенција и Корисник, а који се одређује у складу са оправданим трошковима неопходним за спровођење одобрених мера интервенције, достављених понуда Корисника, текућих накнада на тржишту за одређене производе или услуге који су неопходни за спровођење мера интервенције, као и циљевима Програма.

Приликом доношења одлуке о одобравању мера интервенције, Агенција је овлашћена да:

- не одобри одређене мере интервенције наведене Пријави, уколико се по окончању поступка дијагностике утврди да одређена мера интервенције није неопходна за додатно унапређење пословања Учесника или није неопходна за остваривање циљева Програма;
- одобри одређене мере интервенције које нису наведене у Пријави, уколико се по окончању поступка дијагностике утврди да су одређене мере интервенције неопходне за додатно унапређење пословања Учесника или су неопходне ради остваривања циљева Програма.

6.4.5. План унапређења

План унапређења припрема се након пријема одлуке о одобравању мера интервенција, а сачињава се на обрасцу припремљеном од стране Агенције. План унапређења припрема Корисник уз смернице и закључке који су дефинисани извештајем о дијагностици пословних перформанси, назива и описа потребних пројектних активности које ће спроводити на основу одлуке о одобравању мера интервенција, трошкова, као и временског оквира плана реализације.

Плана унапређења је потребно припремити на начин тако да:

- а) су активности обухваћене Планом унапређења оправдане у смислу предвиђеног времена и предвиђених трошкова;
- б) су мере интервенције обухваћене Планом унапређења усклађене са Писмом препоруке;
- в) су мере интервенције обухваћене Планом унапређења усклађене са активностима које су предвиђене Програмом и у функцији су успостављања сарадње са МНК;
- г) да се спровођењем активности унапређују области којима је то потребно, а што је утврђено извештајем о дијагностици.

Учесник се обавезује да сачини нацрт Плана унапређења и нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава у року од 30 дана од дана пријема одлуке о одобравању мера интервенције. План унапређења се сачињава на обрасцу Агенције и садржи износ трошкова за спровођење одобрених мера интервенције у оквиру области које је Радна група утврдила да је неопходно унапредити ради уласка у ланце добављача мултинационалних компанија као и износ оправданих трошкова појединачних пројектних активности које је неопходно извршити ради успешног спровођења одобрених мера интервенције и износ одобрених средстава за сваку од појединачних активности, временски оквир за њихову реализацију. Агенција одобрава нацрт Плана унапређења закључивањем уговора о додели бесповратних средстава, ако су сачињени на основу извештаја о дијагностици пословних перформанси, смерница на састанку представљања извештаја о дијагностици пословних перформанси и достављених понуда.

Уколико нацрт Плана унапређења није сачињен у складу са Извештајем о дијагностици или је на други начин супротстављен циљевима или одредбама Упутства, Агенција задржава право да се не сагласи са нацртом Плана унапређења и да наложи Кориснику да нацрт Плана унапређења исправи или допуни. Уколико нацрт Плана унапређења у себи садржи накнаде за активности којима се спроводе одобрене мере интервенција које битно одступају од редовних накнада на тржишту за одређени производ или услугу, Агенција задржава право да се не сагласи са нацртом Плана унапређења и да наложи Кориснику да нацрт Плана унапређења исправи или допуни.

Корисник је обавезан да о свакој евентуалној промени насталој у току реализације активности предвиђених Планом унапређења, најкасније у року од 15 дана од дана настанка промене писаним путем обавести Агенцију, као и да достави измењени План унапређења.

Уколико је измењени План унапређења у складу са Упутством, одлуком о одобравању мера интервенције, извештајем о дијагностици и смерницама на састанку представљања овог извештаја, Агенција ће дати сагласност на исти.

У случају да је Агенција одлуком одобрила допуну или одустанак од одређених мера интервенције, Корисник је у обавези да сачини нови нацрт Плана унапређења у року од 30 дана од дана пријема одлуке о одобравању мера интервенције, који Агенција одобрава под истим условима под којим су се одобравају и претходни нацрт Плана унапређења.

Уколико Корисник не поступи у складу са налозима Агенције у назначеном року, Агенција задржава право да донесе одлуку о искључењу Корисника из Програма.

Након одобравања Плана унапређења Корисник и Агенција закључују Уговор о додели бесповратних средстава, којим уговорне стране уређују права и обавезе и којим се изричито одређује износ одобрених средстава за спровођење мера интервенције.

6.4.6. Уговор о додели бесповратних средстава

Уговором о додели бесповратних средстава уређују се међусобна права и обавезе, одређују се одобрене мере интервенције, износ одобрених бесповратних средстава, начин и рок извршавања обавеза, извештавање о реализованим активностима, као и реализација осталих активности предвиђених Програмом. Корисници су уз овај уговор у обавези да доставе и средство финансијског обезбеђења за добро извршење посла и то: две потписане и оверене бланко менице заједно са потписаним меничним овлашћењима.

Рок за реализацију одобрених пројектних активности износи 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

7. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ ПЛАНА УНАПРЕЂЕЊА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

7.1. Доказивање завршених активности

По завршетку свих одобрених пројектних активности Корисник обавештава Агенцију и у складу са задатим смерницама на Портал прилаже следеће:

- **Извештај о реализованим активностима, на обрасцу који прописује Агенција;**
- **Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава, на обрасцу који прописује Агенција;**
- **Копије фактуре свих испоручилаца, уговоре и другу документацију од значаја за реализацију активности и правдање трошкова;**
- **Изводе рачуна са којег су трошкови плаћени у целости – са означеном исплатом. Сви рачуни морају бити плаћени са рачуна Корисника;**

Остала доказна документација у зависности од активности (фотографије, картица основних средстава, извештај консултанта и други докази, који ће накнадно бити прецизирани Уговором о додели бесповратних средстава).

7.2. Поступак верификације реализованог Плана унапређења

Утврђивање реализације активности из Плана унапређења, а пре исплате одобрених бесповратних средстава, спроводиће Радна група кроз поступак верификације у складу са Упутством за спровођење поступка верификације реализованог Плана унапређења које чини саставни део овог Упутства.

7.3. Рефундација оправданих трошкова

Рефундација оправданих трошкова се врши по реализацији свих одобрених мера интервенције и уговорених пројектних активности, након достављања одговарајућих доказа и након спровођења поступка верификације реализованог Плана унапређења а све у складу са одредбама Упутства за спровођење поступка верификације реализованог Плана унапређења.

Исплатом укупног одобреног износа бесповратних средстава на рачун Корисника сматра се да је исти реализовао одобрене пројектне активности.

8. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

8.1. Контрола извршења уговорних обавеза и спровођења Плана унапређења

Праћење реализације активности из Плана унапређења може се спроводити уз примену периодичних контрола од стране Агенције, кроз састанке организоване путем интернета, тако и кроз извештавања од стране Корисника, што ће све бити уређено Уговором о додели бесповратних средстава.

Корисници ће се уговорно обавезати да материјалну имовину која је предмет пројектних активности неће отуђити најмање 3 године, рачунајући од дана реализације одобрених пројектних активности.

Агенција задржава право да, уколико је потребно, затражи додатну документацију у сврху потврђивања реализације подржане активности и до 3 године након реализације пројектних активности.

У случају да Корисник као уговорна страна не испуњава уговорне обавезе које су у вези са реализацијом Плана унапређења или ако је испуњење било које уговорне обавезе која омогућује увид у реализацију Плана унапређења угрожено, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити рок за отклањање неусаглашености у реализацији посматраних активности. У случају да наведене неусаглашености у остављеном року не буду отклоњене, Агенција задржава право да раскине уговор о додели бесповратних средстава.

Корисник је у обавези да се придржава одредби овог Упутства. У случају да се Корисник на било који начин не придржава одредби овог Упутства, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити одговарајући рок за отклањање неусаглашености у реализацији посматраних активности. У случају да наведене неусаглашености нису отклоњене у предвиђеном року, Агенција може да раскине уговор о додели бесповратних средстава једностраном изјавом воље. Такође, у том случају ће Агенција потраживати од Корисника средства сва средства које је добио на име реализације овог Програма, заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате средстава.

Агенција задржава право да затражи додатну документацију у сврху доказивања оправданости утрошених средстава и до три године по реализацији активности обухваћених Планом унапређења. У складу са обрадом примљених извештаја Агенција задржава право да обустави исплату односно да затражи повраћај додељених средстава оном Кориснику који је доставио некомплетан извештај или на било који други начин не испуни уговорне обавезе које су у вези са средствима додељеним Уговором, заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате бесповратних средстава.

Уколико се у току реализације уговора утврди да подаци, информације и/или документација Корисника која је достављена током учествовања у Програму није истинита, важећа или тачна, Агенција има право да раскине уговор, као и да затражи повраћај додељених средстава заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате бесповратних средстава.

8.2. Пословна тајна

Сви подаци и документација о пословању Подносилаца пријава ће се користити искључиво за потребе и ради остваривања циљева Програма и на исте ће се примењивати одредбе закона којим се уређује пословна тајна.

8.3. Извештавање

Након завршетка активности Корисник има обавезу и да редовно извештава Агенцију о својим унапређењима пословања и резултатима комерцијалних активности.

Извештаје ће Корисник подносити Агенцији једном годишње у периоду од 3 године након реализације свих мера интервенције, и то електронски на обрасцима који пропише Агенција. Корисник извештава Агенцију о:

- Сарадњи и пословању са МНК - новим и постојећим,
- Пословању и планираним активностима.

По потреби Агенција може тражити и чешће извештавање.

8.4. Промоција Корисника ка пословној заједници

Корисници су у обавези да у току реализације програмских активности активно сарађују са Агенцијом и доприносе успешној реализацији Програма.

Сваки Корисник има могућност да своје пословање представи у оквиру Базе добављача агенције.

Корисник је у обавези да активно партиципира на промотивним активностима и пословним сусретима организованим од стране Агенције, да доставља податке неопходне за израду промотивних материјала за промотивне активности и пословне сусрете, као и да извести о резултатима учешћа на следећим активностима:

- Дани добављача,
- В2В (business to business) састанци,
- Радионице са представницима МНК
- Достављање информација за упите потенцијалних инвеститора.

8.5. Одустанак

Уколико Подносилац пријаве, Учесник или Корисник одустане од даљег учешћа у Програму, у обавези је да о свом одустанку обавести Агенцију писаним путем, уз назначење разлога одустанка.

Одустанак учињен пре истека рока од 8 дана од дана пријема одлуке о одобравању мере интервенције Кориснику сматраће се оправданим одустанком. Уколико Учесник или Корисник одустану од Програма након истека наведених рокова услед наступања оправдавајућих околности на које Учесник или Корисник нису могли утицати, а које су навеле Учесника или Корисника да одустану, овакав одустанак ће се сматрати оправданим. Сваки одустанак учињен супротно одредбама овог Упутства ће се сматрати неоправданим одустанком.

9. УЛОГА САВЕТА МНК И САВЕТА ЛОКАЛНИХ ДОБАВЉАЧА

Током реализације Програма са сваким од Корисника, Савет МНК и Савет локалних добављача пружају подршку на следећи начин:

- 1) По потреби, достављају Агенцији своје мишљење на План унапређења;
- 2) Учествују на В2В (business to business) састанцима;
- 3) Учествују у радионицама и обукама намењеним Корисницима;
- 4) Промовишу Програм и остварене резултате Плана унапређења Корисника осталим припадницима пословне заједнице.

10. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Агенција ће реализовати овај програм у периоду од четири (4) године од дана објављивања Јавног позива.

Активности обухваћене Планом унапређења, за сваког Корисника, могу трајати до 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

11. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА

Саставни део овог Упутства чине следећа документа и обрасци:

1. Образац 1 – Пријава за учешће у Програму, који је креиран у оквиру Портала Агенције;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености услова Програма и о прихватању услова за учешће у Програму;
3. Образац 3 – Писмо препоруке МНК;
4. Образац 4 – Писмо препоруке Добављача МНК;
5. Образац 5 – Изјава МНК о статусу активног добављача;
6. Образац 6 – План унапређења;
7. Образац 7 – Обрачун одобрених износа бесповратних средстава;
8. Образац 10 – Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава;
9. Прилог 1 - Начин утврђивања испуњености Посебног услова за учешће у Програму/финансијски капацитет - тачке 1., 2. и 3.;
10. Прилог 2 - Методологија за утврђивање критеријума и пондера за оцењивање допуштених пријава;
11. Упутство за пријављивање;
12. Упутство за прилагање документације;
13. Упутство за спровођење дијагностике пословних;
14. Упутство за верификацију одобрених мера интервенције.

Датум: 23. новембар 2022. године

Број: 1-01-110-2/2022

За Развојну агенцију Србије

Радош Газдић
в.д. директора

